

عنوان: طراحی مدل کارکرد اطلاع‌گرایی مضاعف: جستجوی افراطی اطلاعات در عصر دیجیتال

نام نویسندگان: سمانه رحیمیان دکتری مدیریت اطلاعات و دانش، دانشکده مدیریت و اقتصاد، تربیت

مدرس s_rahimian@modares.ac.ir

محمد حسن زاده دکتری مدیریت اطلاعات و دانش - استاد دانشکده مدیریت و اقتصاد، تربیت

مدرس hasanzadeh@modares.ac.ir

مقدمه: اطلاع‌گرایی مضاعف به وضعیتی اطلاق می‌شود که فرد به صورت وسواس گونه و افراطی به جست‌وجوی مستمر اطلاعات می‌پردازد، حتی زمانی که اطلاعات موجود ناکافی، ابهام‌زا یا زیان‌بار است. پژوهش حاضر با هدف طراحی مدل کارکرد اطلاع‌گرایی مضاعف و تبیین ابعاد و مؤلفه‌های تشکیل‌دهنده آن انجام شد.

روش شناسی: این پژوهش با رویکرد کیفی و روش اکتشافی متوالی در سه مرحله مستقل انجام شد. در مرحله نخست، فراترکیب نظام‌مند ۵۰ نظریه بنیادین مرتبط با «اطلاعات ابهام‌زا» با استفاده از راهنمای PRISMA و کدگذاری ترکیبی در نرم‌افزار MAXQDA انجام گرفت. در مرحله دوم، ۶۵ مقاله علمی مرتبط با «اختلال اطلاعاتی» در بازه زمانی ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۵ به صورت هدفمند و بر اساس چارچوب فرستنده-پیام-کانال-گیرنده مرور نظام‌مند شدند. در مرحله سوم، مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته عمیق با ۲۴ دانشجوی تحصیلات تکمیلی که با روش نمونه‌گیری هدفمند و گلوله‌برفی تا رسیدن به اشباع نظری انتخاب شده بودند، انجام شد. داده‌های حاصل از مصاحبه‌ها با استفاده از تحلیل مضمون در نرم‌افزار MAXQDA تحلیل و در نهایت، یافته‌های هر سه مرحله با رویکرد سیستمی تلفیق شدند.

یافته‌های اصلی: نتایج تلفیق سه مرحله پژوهش به شناسایی ۳۴ مؤلفه اصلی و ۱۶۲ زیرمؤلفه منجر شد که در قالب شش عنصر سیستمی شامل ورودی‌های سیستم، مؤلفه‌های رفتاری محرک، مؤلفه‌های رفتاری پردازشی، مؤلفه‌های رفتاری زمینه‌ای، پردازشگر مرکزی و خروجی‌های سیستم سازمان‌دهی شدند. یافته‌ها نشان دادند که اطلاع‌گرایی مضاعف پدیده‌ای چندبعدی است که از تعامل عوامل اطلاعاتی، رفتاری، پردازشی و زمینه‌ای شکل می‌گیرد و در فرایند پردازش مرکزی، به الگوهای خاصی از جست‌وجو و مصرف اطلاعات منجر می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری: مدل نهایی، چارچوبی یکپارچه و کیفی برای تبیین کارکرد اطلاع‌گرایی مضاعف ارائه می‌کند که ضمن بهره‌گیری از مبانی نظری حوزه اطلاعات ابهام‌زا و اختلال اطلاعاتی، تجربه زیسته کاربران را نیز دربرمی‌گیرد. سازمان‌دهی مؤلفه‌ها در قالب عناصر سیستمی، امکان درک فرایند شکل‌گیری،

پردازش و پیامدهای اطلاع‌گرایی مضاعف را فراهم می‌کند و می‌تواند مبنایی برای پژوهش‌های آتی و طراحی مداخلات مرتبط با مدیریت جست‌وجوی افراطی اطلاعات باشد.

کلیدواژه‌ها: اطلاع‌گرایی مضاعف - رفتار اطلاعاتی - ابهام اطلاعاتی - اختلال اطلاعاتی - تجربه زیسته اطلاعات

Designing functionality model of Extra-informationalism: Excessive Information Seeking in the Digital Age

Samaneh Rahimian

PhD in information and knowledge management, the Faculty of Management and Economics Tarbiat modares; Tehran. Iran.

Email: s_rahimian@modares.ac.ir

Mohammad Hasanazadeh

Professor at the Faculty of Management and Economics

Department of Information and Knowledge Science, Tarbiat modares; Tehran. Iran.

Email: hasanzadeh@modares.ac.ir

abstract

Introduction: Extra informationalism refers to a condition in which individuals engage obsessively and excessively in continuous information seeking, even when the available information is insufficient, ambiguous, or potentially harmful. The present study aimed to develop a functional model of extra informationalism and to identify and explain its underlying dimensions and components.

Methodology: This qualitative study employed a sequential exploratory approach and was conducted in three independent stages. In the first stage, a systematic meta-synthesis of 50 foundational theories related to “ambiguous information” was conducted using the PRISMA guidelines and combined coding in MAXQDA. In the second stage, a targeted systematic review of 65 scientific articles on “information disorder” published between 2021 and 2025 was conducted based on the Sender–Message–Channel–Receiver framework. In the third stage, in-depth semi-structured interviews were conducted with 24 graduate students selected through purposive and snowball sampling until theoretical saturation was reached. The interview data were analyzed using thematic analysis in MAXQDA. Finally, the findings from the three stages were integrated using a systems approach.

Main Findings: The integration of findings from the three stages resulted in the identification of 34 main components and 162 subcomponents, which were organized into six systemic elements: **system inputs, triggering behavioral components, processing behavioral components, contextual behavioral components, the central processor, and system outputs**. The findings indicated that extra informationalism is a multidimensional phenomenon shaped by the interaction of informational, behavioral, processing, and contextual factors and manifested through specific patterns of information seeking and consumption.

Discussion and Conclusion: The final model provides an integrated qualitative framework for explaining the functioning of extra informationalism by incorporating both theoretical foundations related to ambiguous information and information disorder and users’ lived experiences. Organizing the identified components into systemic elements facilitates an understanding of the formation, processing, and consequences of extra informationalism and can provide a basis for future research and the development of interventions aimed at managing excessive information-seeking behavior.

Keywords: Extra-informationalism- information behavior- Information Ambiguity- Information Disorder- Lived Information Experience